

Meer plantaardig, minister! U weet hopelijk al waarom...

Aan het aanbod van plantaardige variaties op vlees en zuivel ligt dat niet. Sinds de tijd dat je vleesvervangers alleen in een achterafstraatje bij een natuurvoedingswinkel kon kopen, is er heel wat gebeurd. Plantaardig eten en drinken is echter veel te langzaam het nieuwe normaal aan het worden. De overheid moet ambitieuzer en daadkrachtiger zijn om de eiwittransitie te helpen versnellen. Wij - en andere burgers - vragen de minister om passende maatregelen.

Het lijkt allemaal goed nieuws: de gemiddelde vleesconsumptie is sinds 2010 met 18% gedaald [1]. Er is een stijging van de verkoop van plantaardige eiwitbronnen als bonen en noten - en steeds vaker zijn deze plantaardige opties goedkoper dan de dierlijke optie. Topchefs ontvangen groene sterren omdat ze groente weer in de hoofdrol plaatsen en fastfood restaurant bieden vegaburgers aan. De sector voor plantaardige voedingsmiddelen wint aan financieel aan belang: alleen al in Nederland is de gezamenlijke productiewaarde goed voor 881 miljoen euro [2]. En als klap op de vuurpijl zeggen Nederlanders afgelopen week tegen minister Wiersma open te staan voor verandering van hun eetgedrag, mits ondersteund met passende (overheids-)maatregelen [3]. Toch is er geen tijd voor hosanna, want waar bedrijfsleven en de maatschappij verder wil versnellen, remt de overheid vooralsnog juist af.

Overheidsambities moeten omhoog

Veel wetenschappelijke rapporten wijzen dezelfde kant uit: we moeten voor 2030 toe naar een voedingspatroon dat minimaal uit 60% plantaardige, en maximaal uit 40% dierlijke eiwitten bestaat. Door inzet van ondermeer bedrijven, supermarkten, cateraars en maatschappelijke organisaties verschoof de verhouding de afgelopen 10 jaar van 39/61 naar nu 43/57. Een stap in de goede richting, echter voor realisatie van het eiwittransitie-doel is de komende jaren substantiële inzet van de overheid nodig. Een voedingspatroon van minimaal 60% plantaardig is namelijk goed voor onze gezondheid, zo concludeerde ook de Gezondheidsraad na onderzoek vorig jaar. Meer plantaardig eten verkleint het risico op chronische ziekten als hart- en vaatziekten, diabetes type 2 en kanker. Ook is deze transitie nodig om binnen de ecologische grenzen van de aarde te consumeren, blijkt uit vele alarmerende studies waaronder het afgelopen najaar gepubliceerde Living Planet Report van het Wereld Natuur Fonds [4].

Het produceren en consumeren van dierlijke producten als vlees en zuivel heeft een enorme impact op natuurvernietiging en de opwarming van de aarde. En waar een groeiend aantal (internationale) organisatie en bedrijven – van supermarkten en cateraars tot gezondheidsorganisaties – het 60% doel heeft omarmt, blijft de overheid met 50% achter in de ambities.

De overheid kan en moet veel meer doen om invulling te geven aan het gemeenschappelijke doel. Naast verhogen van de eigen ambitie naar 60%, geven we een drietal dringende suggesties. Ten eerste: neem hindernissen weg die producenten tegenwerken. Boeren die op plantaardige eiwitgewassen inzetten lopen momenteel tegen allerlei belemmeringen aan bij het telen van nieuwe eiwitgewassen. Zet de beschikbare (Europese) subsidies en eco-regeling hiervoor in. Met de kennis van levensmiddelentechnologie en plantenveredeling kunnen we in Nederland vrij eenvoudig een voorbeeldland worden op het gebied van plantaardige eiwitbronnen. Met innovatieve producten die we ook goed kunnen exporteren.

Ten tweede moet de overheid zelf het goede voorbeeld geven. Neem de 60% plantaardig-norm op in de Schijf van Vijf en laat zien dat het onderdeel is van een gezond voedingspatroon. Promoot meer plantaardig eten en drinken in de overheidskantines, zoals andere cateraars al op grote schaal doen. Stuur op de voedselomgeving, voedselvaardigheden, voedselcultuur en meer voedingslessen in het onderwijs die allen de doelstelling weerspiegelen.

En ten derde, steun als overheid maatschappelijke organisaties, in mensen en middelen, die bewezen praktische ervaring en kennis hebben op het gebied van transities, specifiek de eiwittransitie. Organisaties die voedselaanbieders activeren en ondersteunen bij het stellen van doelen, ontwikkelen en trends monitoren en weten welke veranderingen in de voedselomgeving wel en niet werken, erop gericht om alle Nederlanders te helpen hun eiwitbalans te herstellen, de plantaardige(re) keuze de makkelijke te maken.

Naar Deens voorbeeld

Nederland zou een voorbeeld kunnen nemen aan het Deense Action Plan for Plant-based Foodsv[5]. Hierin introduceerde het Deense LVVN samen met maatschappelijke en landbouwpartijen in 2023 een samenhangend pakket om plantaardige, biologische productie en consumptie te stimuleren. Van startups en onderzoek tot overheidskantines en schoolmaaltijden, inclusief substantiële financiële middelen. Denemarken investeert in vier jaar meer dan 175 miljoen Euro in de plantaardige ontwikkeling, ruim 6 keer zoveel als het veel grotere Nederland de afgelopen vier jaar deed.

De eiwittransitie is onderweg, maar onze gezondheid en die van onze planeet roepen om een ambitieuzere en daadkrachtigere overheid. 50 jaar geleden kwam de poster 'Minder vlees mevrouw! U weet hopelijk al waarom' uit met zes argumenten. Met de huidige polycrises in ecologie, gezondheid en wereldeconomie, hebben we niet nóg eens 50 jaar de tijd. Het is nu de hoogste tijd om de héle samenleving duidelijk te maken waarom meer plantaardig zo ontzettend belangrijk is.

- Corné van Dooren, adviseur duurzame voedselconsumptie WWF-NL
- Jan Juffermans, Werkgroep Voetafdruk Nederland en maker van de minder-vlees-poster 1974
- Natascha Kooiman, kwartiermaker Transitiecoalitie Voedsel
- Jeroen Willemsen, oprichter Green Protein Alliance

[1] [RIVM Voedselconsumptiepeiling 2019-2021](#)

[2] Foodvalley & TcV, [Protein Transition Map NL](#), 14 maart 2024

[3] LNVN [Burgerpanel duurzame eiwitconsumptie](#), 18 februari 2025

[4] [WWF Living Planet Report, 2024](#)

[5] [Danish Action Plan for Plant-based Foods](#), oktober 2023